

OBWIESZCZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 18 lipca 1983 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin

1. Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 79) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70), z uwzględnieniem:

- 1) zmian wprowadzonych ustawą z dnia 16 grudnia 1972 r. zmieniającą ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 344), objętych jednolitym tekstem ustalonym obwieszczeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 maja 1973 r. (Dz. U. Nr 23, poz. 137),
- 2) zmian wprowadzonych ustawą z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 79),
- 3) zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zachowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, artykułów, ustępów i punktów.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje:

- 1) art. 38—40, 42, 43 ust. 2 i art. 45 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70) w brzmieniu:

„Art. 38. 1. Prawo do zaopatrzeń funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i ich rodzin przyznanych na podstawie dekretu z dnia 9 listopada 1955 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i Służby Więziennej oraz ich

rodzin pozostaje w mocy. Do zaopatrzeń tych stosuje się przepisy niniejszej ustawy, z tym że zmiana wysokości tych zaopatrzeń następuje z urzędu od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Zawieszenie prawa do renty lub obniżenie jej wysokości następuje od najbliższego terminu płatności przypadającego po dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 39. 1. Do spraw funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i ich rodzin, którzy nabyli prawo do zaopatrzenia na podstawie dekretu z dnia 9 listopada 1955 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, a którym zaopatrzenie to nie zostało przyznane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy — stosuje się przepisy ustawy, z tym że świadczenia należne za okres do dnia wejścia w życie ustawy przyznaje się zgodnie z przepisami dekretu z dnia 9 listopada 1955 r.

2. Sprawy funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej zwolnionych ze służby po dniu 30 czerwca 1954 r. oraz pozostałych po nich członków rodzin, którym na podstawie dekretu z dnia 9 listopada 1955 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i Służby Więziennej oraz ich rodzin nie przysługuje prawo do zaopatrzenia przewidzianego w tym dekreście lub którym odmówiono przyznania tego zaopatrzenia, a które przy zastosowaniu niniejszej ustawy mają do niego prawo, pod-

legają rozpatrzeniu na wniosek tych osób.

3. Jeżeli wniosek o ustalenie prawa do zaopatrzenia zostanie zgłoszony:

- 1) w ciągu 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy — rentę przyznaje się od dnia powstania prawa do zaopatrzenia, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie ustawy,
- 2) po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy — rentę przyznaje się za okres trzech miesięcy wstecz od dnia zgłoszenia wniosku.

- „Art. 40. 1.** Funkcjonariuszom zwolnionym ze służby w Milicji Obywatelskiej przed dniem 1 lipca 1954 r. wskutek niezdolności w chwili zwolnienia do służby z powodu uszkodzenia zdrowia, u których niezdolność do zarabkowania określona została co najmniej na 45% w związku przyczynowym ze służbą i którzy pobierali do dnia 1 lipca 1954 r. zaopatrzenie emerytalne na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 1954 r., przyznaje się na ich wniosek zamiast pobieranego przez nich zaopatrzenia renty inwalidzkiej określonej w niniejszej ustawie dla osób, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, chyba że prawo do zaopatrzenia ustalo przed dniem wejścia w życie ustawy.
- 2.** Osoby, o których mowa w ust. 1, zalicza się do tej grupy inwalidów, do której zostały zaliczone na podstawie przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.
- 3.** Wdowom i sierotom po funkcjonariuszach zmarłych przed dniem 1 lipca 1954 r. w czasie trwania stosunku służbowego i w związku ze służbą, które pobierały do dnia 1 lipca 1954 r. pensje lub zaopatrzenie z tytułu utraty żywiciela na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 1954 r., przyznaje się na ich wniosek zamiast pobieranej przez nie renty rodzinnej rentę rodzinną określoną w niniejszej ustawie, chyba że prawo do świadczeń pobieranych na podstawie dotychczasowych przepisów ustalo przed dniem wejścia w życie ustawy.
- 4.** Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej i renty rodzinnej w przypadkach wymienionych w ust. 2 i 3 stanowi uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami do uposażenia o charakterze stałym według posiadanej grupy uposażenia i zajmowanego stanowiska w chwili zwolnienia funkcjonariusza ze służby oraz równoważnością świadczeń w naturze — obliczone według stawek na dzień 30 czerwca 1954 r.
- 5.** W sprawach, o których mowa w ust. 1—4, stosuje się przepis art. 39 ust. 3.

6. Szczegółowe zasady określania podstawy wymiaru renty, o której mowa w ust. 4, określi Minister Spraw Wewnętrznych."

„Art. 42. Odwołania wniesione przed dniem ogłoszenia niniejszej ustawy od decyzji wydanych na podstawie dekretu z dnia 9 listopada 1955 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej i Służby Więziennej oraz ich rodzin podlegają rozpatrzeniu w trybie obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy."

Art. 43. „2. Zaopatrzenie emerytalne funkcjonariuszów, którzy przeszli ze stanowiska, do którego jest przywiązany stopień służbowy, na stanowisko bez stopnia w przypadkach określonych w art. 69 ust. 2 i art. 77 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o stosunku służbowym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej (Dz. U. Nr 12, poz. 69), regulują przepisy niniejszej ustawy."

„Art. 45. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia;"

2) następujących przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. zmieniającej ustawę o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 344):

a) art. 2 i 3 w brzmieniu:

- „Art. 2. 1.** Osobom, którym przyznano renty na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70), przyznaje się z urzędu, w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zamiast tych rent i dodatków do rent, emerytury lub odpowiednie renty wraz z dodatkami, określone w ustawie.
- 2.** W stosunku do funkcjonariuszy zwolnionych ze służby przed dniem 1 kwietnia 1967 r. oraz członków rodzin pozostałych po funkcjonariuszach, emerytach i rencistach zmarłych przed tym dniem — podstawę wymiaru emerytur i rent oblicza się według zasad określonych w art. 4, przy zastosowaniu stawek obowiązujących w dniu 1 kwietnia 1967 r.
- 3.** Podstawę wymiaru rent osób, o których mowa w art. 41, ustala się odpowiednio w sposób określony w ust. 2, jeżeli wypadek lub śmierć członka Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej nastąpiły przed dniem 1 kwietnia 1967 r.
- 4.** Emerytury i renty przyznane stosownie do ust. 1 i 2 obejmują:
- 1) kwoty dodatku określonego w uchwale nr 105 Rady Ministrów z dnia 16 marca 1963 r. w sprawie przyznania dodatku do rent (Monitor Polski Nr 25, poz. 125),

kwoty podwyższające renty określone w zarządzeniu Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 18 września 1963 r. w sprawie podwyższenia rent i dodatków do rent (Monitor Polski Nr 73, poz. 367),

3) kwoty ekwiwalentu określonego w uchwałach:

a) nr 187 Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1965 r. w sprawie wprowadzenia przejściowego dodatku mieszkaniowego (Monitor Polski Nr 43, poz. 239),

b) nr 188 Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1965 r. w sprawie przejściowego dodatku mieszkaniowego dla żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej i Służby Więziennej oraz dla pracujących członków ich rodzin pozostających z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym.

5. Wysokość emerytur i rent wraz z dodatkami, przyznanych na podstawie ust. 1, nie może być niższa od rent wraz z dodatkami przysługującymi na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r.

Art. 3. 1. Osobom, którym na podstawie art. 10 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70) ograniczono wysokość renty za wysługę lat lub renty z tytułu inwalidztwa nie pozostającego w związku ze służbą albo zawieszono wypłatę tych rent — decyzje w sprawach wypłaty emerytury lub renty i ich wysokości organy emerytalne wydają z urzędu w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy — z zastosowaniem art. 15e.

2. Jeżeli dla wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, niezbędne jest przedłożenie odpowiedniego dowodu przez emeryta, rencistę — organ emerytalny wzywa go do przedłożenia tego dowodu."

b) art. 4—8 w brzmieniu:

„Art. 4. Do rencistów otrzymujących renty z tytułu inwalidztwa III grupy pozostającego w związku ze służbą, osiągających w dniu wejścia w życie ustawy zarobek z tytułu zatrudnienia lub dochody z innych źródeł, do których nie miały zastosowania przepisy art. 10 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U.

Nr 12, poz. 70), nie stosuje się zasad określonych w art. 15e i 19c niniejszej ustawy."

— jako wygasłego w związku z rozstrzygnięciem dokonanym w art. 1 pkt 13 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 79), dotyczącym art. 21 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1973 r. Nr 23, poz. 137) — w tekście jednolitym oznaczonym jako art. 22,

„Art. 5. 1. Emerytom otrzymującym w dniu wejścia w życie ustawy dodatek do renty na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70), którzy nie są inwalidami, zachowuje się prawo do tego dodatku w dotychczasowej wysokości.

2. Dodatek wymieniony w ust. 1 przysługuje, o ile emeryt nie posiada zarobku z tytułu zatrudnienia lub dochodu z innych źródeł, o których mowa w art. 26a ust. 1 niniejszej ustawy.

3. Wysokość emerytury wraz z zachowanym dodatkiem nie może przekraczać 85%, a wraz z dodatkiem wymienionym w art. 26 niniejszej ustawy — 100% podstawy wymiaru."

— jako wygasłego w związku z rozstrzygnięciem dokonanym w art. 1 pkt 21 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 79), dotyczącym art. 32 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1973 r. Nr 23, poz. 137) — w tekście jednolitym oznaczonym jako art. 33,

„Art. 6. Ograniczenia w zakresie wypłacania emerytury, przewidzianego w art. 15d, nie stosuje się do emerytów, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy otrzymywali renty z tytułu niepełnej wysługi lat — na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70)."

— jako wygasłego w związku z rozstrzygnięciem dokonanym w art. 1 pkt 10 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 79), dotyczącym art. 13 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1973 r. Nr 23, poz. 137) — w tekście jednolitym oznaczonym jako art. 14,

„Art. 7. Osoby zaliczone do I grupy inwalidów, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, pobierające na podstawie

art. 25 ust. 5 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 12, poz. 70) rentę inwalidzką wraz z dodatkiem z tytułu posiadania orderu w wysokości przekraczającej 100% podstawy wymiaru renty — zachowują prawo do pobierania tego dodatku do renty."

— jako wygasłego w związku z rozstrzygnięciem dokonanym w art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 79), dotyczącym art. 5 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1973 r. Nr 23, poz. 137) — w tekście jednolitym oznaczonym jako art. 5,

„Art. 8. Osobom pobierającym emeryturę lub rentę, zaliczonym do I grupy inwalidów, dodatek z tego tytułu przyznaje się na ich wniosek. Jeżeli orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów zostało już przedłożone organowi emerytalnemu, dodatek z tego tytułu przyznaje się z urzędu."

— jako wygasłego w związku z rozstrzygnięciem dokonanym w art. 1 pkt 22 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 79), dotyczącym art. 35 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1973 r. Nr 23, poz. 137) — w tekście jednolitym oznaczonym jako art. 38,

c) art. 15 w brzmieniu:

„Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1973 r.";

3) art. 2, 3 i 5 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 79) w brzmieniu:

„Art. 2. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej (Dz. U. z 1973 r. Nr 23, poz. 136 i z 1974 r. Nr 44, poz. 264) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz, który posiada wymagane okresy służby w Milicji Obywatelskiej, nabywa prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat.";

2) w art. 65 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) nabycia prawa do emerytury milicyjnej z tytułu osiągnięcia 30 lat wysługi emerytalnej",

3) w art. 73 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. Uposażenie funkcjonariuszy wzrasta w stopniu nie mniejszym niż przeciętne wynagrodzenie pracowników w przemyśle społecznym.

4. Rada Ministrów ustala corocznie wysokość środków przeznaczonych na wzrost uposażeń funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej."

Art. 3. W ustawie z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej (Dz. U. Nr 53, poz. 345) w art. 18 pkt 1 po wyrazach „Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej" dodaje się wyrazy „oraz innym osobom powołanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych do wykonywania zadań na rzecz ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego", a wyrazy „w tej organizacji" skreśla się."

„Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r."

Minister Spraw Wewnętrznych: C. Kiszczyk

Załącznik do obwieszczenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 lipca 1983 r. (poz. 210)

USTAWA

z dnia 31 stycznia 1959 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 1. Funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej, zwani dalej „funkcjonariuszami", otrzymują z funduszy państwowych zaopatrzenie emerytalne z tytułu wysługi lat lub w razie inwalidztwa, a członkowie ich rodzin w razie śmierci żywiciela.

Art. 2. Z tytułu zaopatrzenia emerytalnego przysługują na zasadach określonych w ustawie:

1) świadczenia pieniężne:

- a) emerytura milicyjna, milicyjna renta inwalidzka lub milicyjna renta rodzinna,
- b) dodatki do emerytury lub renty,
- c) zasiłek pogrzebowy,
- d) zwrot kosztów przeniesienia;

2) inne świadczenia i uprawnienia:

- a) świadczenia lecznicze, położnicze i rehabilitacyjne,
- b) zaopatrzenie w protezy, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- c) zapewnienie pracy,
- d) przysposobienie zawodowe,
- e) prawo do mieszkania służbowego,
- f) prawo do pomocy w budownictwie mieszkaniowym ze środków własnych,
- g) prawo do umieszczenia w domu emeryta (rencisty) lub innym zakładzie pomocy społecznej,
- h) ulgi w opłatach za przejazdy państwowymi środkami komunikacji.

Art. 3. 1. Użyte w ustawie określenia:

- 1) emerytura — oznacza emeryturę milicyjną,
- 2) emeryt — oznacza emeryta milicyjnego,
- 3) renta inwalidzka — oznacza milicyjną rentę inwalidzką,
- 4) rencista — oznacza rencistę milicyjnego,
- 5) renta rodzinna — oznacza milicyjną rentę rodzinną,
- 6) renta — oznacza milicyjną rentę inwalidzką i milicyjną rentę rodzinną.

2. Emerytem milicyjnym jest funkcjonariusz zwolniony ze służby w Milicji Obywatelskiej, który ma ustalone prawo do emerytury milicyjnej.

3. Rencistą milicyjnym jest funkcjonariusz zwolniony ze służby w Milicji Obywatelskiej, który ma ustalone prawo do milicyjnej renty inwalidzkiej.

Art. 4. 1. Podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi:

- 1) miesięczne uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami i równowartością świadczeń w naturze — o charakterze stałym — oraz nagrodą roczną należną funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym albo
- 2) przeciętne miesięczne uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami i równowartością świadczeń w naturze — o charakterze stałym — oraz nagrodą roczną z kolejnych 2 lat służby dowolnie wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 10 lat służby przed powstaniem prawa do zaopatrzenia.

2. Minister Spraw Wewnętrznych określa, które dodatki do uposażenia oraz jakie rodzaje świadczeń w naturze i ich równowartość o charakterze stałym wchodzi w skład podstawy wymiaru emerytury i renty, a także zasady uwzględniania w podstawie wymiaru nagrody rocznej.

Art. 5. 1. Kwota emerytury lub renty wraz z dodatkami, nie licząc dodatku rodzinnego, dodatku pielęgnacyjnego i dodatku dla sierot zupełnych nie może przekraczać 100% podstawy wymiaru. Nie dotyczy to kwot najniższych emerytur i rent.

2. Kwota emerytury lub renty, bez uwzględnienia dodatków do emerytur i rent, nie może być niższa od

kwoty najniższej emerytury lub renty określonych w myśl przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 6. 1. Podstawa wymiaru emerytury i renty ulega corocznie podwyżce o taki procent, o jaki wzrosło przeciętne miesięczne uposażenie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej w roku poprzedzającym rok podwyżki, nie więcej jednak niż o 150% kwoty wzrostu tego uposażenia.

2. Podwyższenie świadczeń w myśl ust. 1 następuje, z zastrzeżeniem art. 34 ust. 3 oraz art. 38 ust. 4, od dnia 1 marca każdego roku, przy czym podwyższenie świadczeń po raz pierwszy nastąpi od dnia 1 marca 1986 r.

3. Podwyższenie świadczeń następuje z urzędu, a jeżeli prawo do świadczeń było zawieszane — na wniosek osoby zainteresowanej, po ustaniu przyczyn uzasadniających zawieszenie tego prawa.

4. Rada Ministrów określa szczegółowe zasady podwyższania świadczeń, w tym również okres przyjęty za podstawę podwyżki po raz pierwszy.

Rozdział 2

Emerytura milicyjna.

Art. 7. 1. Emerytura przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia z tej służby posiada 15 lat służby w Milicji Obywatelskiej.

2. W razie zwolnienia funkcjonariusza ze służby w Milicji Obywatelskiej wskutek skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności albo wskutek wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby — emerytura przysługuje, jeżeli funkcjonariusz posiada 20 lat służby w Milicji Obywatelskiej.

Art. 8. Na równi ze służbą w Milicji Obywatelskiej traktuje się:

- 1) okresy służby w charakterze funkcjonariusza organów bezpieczeństwa publicznego,
- 2) czynną służbę wojskową pełnioną w Ludowym Wojsku Polskim po dniu 22 lipca 1944 r., z wyjątkiem ćwiczeń wojskowych i przeszkolenia oraz z zastrzeżeniem przewidzianym w pkt 3,
- 3) zasadniczą służbę wojskową pełnioną w Ludowym Wojsku Polskim po dniu 22 lipca 1944 r., jeżeli przyjęcie do służby w Milicji Obywatelskiej nastąpiło przed upływem 6 miesięcy od zwolnienia ze służby wojskowej,
- 4) okresy służby w charakterze funkcjonariusza Służby Więziennej pełnionej po dniu 22 lipca 1944 r.,
- 5) okresy służby w charakterze funkcjonariusza Służby Ochrony Kolei, jeżeli funkcjonariusz przeszedł bezpośrednio do służby w Milicji Obywatelskiej w terminie do dnia 1 kwietnia 1955 r.

Art. 9. 1. Funkcjonariuszowi, który spełnia warunki określone w art. 7, zalicza się do wystugi emerytalnej posiadane w dniu zwolnienia ze służby w Milicji Obywatelskiej okresy:

- 1) czynnej służby wojskowej pełnionej:
  - a) w Wojsku Polskim w okresie po dniu 1 listopada 1918 r.,
  - b) w Armii Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich,
  - c) w innych armiach sojusznicznych w czasie wojny 1939—1945,
- 2) służby w oddziałach, które prowadziły walkę z hitlerowskim okupantem, działających na obszarze Polski lub innych państw,
- 3) służby w wojskowych oddziałach ludowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii oraz internowania w następstwie tej służby,
- 4) zatrudnienia,
- 5) równorzędne z okresami zatrudnienia,
- 6) zaliczalne do okresów zatrudnienia.

2. Za służbę w Wojsku Polskim uważa się również służbę w polskich formacjach wojskowych za granicą w czasie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 13 lutego 1946 r.

3. Okresy wymienione w ust. 1 pkt 2—6 zalicza się do wysługi emerytalnej według przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz według innych przepisów szczególnych.

4. Do wysługi emerytalnej nie zalicza się okresów odbywania kary pozbawienia wolności oraz tymczasowego aresztowania, chyba że funkcjonariusz został uniewinniony albo postępowanie karne zostało umorzona.

Art. 10. 1. Do wysługi emerytalnej zalicza się w wymiarze dwukrotnym:

- 1) okresy służby w Milicji Obywatelskiej i w byłych organach bezpieczeństwa publicznego, w czasie prowadzenia walki z bandami,
- 2) okresy służby pełnionej na froncie w czasie wojny 1939—1945 r.:
  - a) w Wojsku Polskim, w Armii Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i innych armiach sojusznicznych,
  - b) w oddziałach, które prowadziły walkę z hitlerowskim okupantem, działających na obszarze Polski lub innych państw,
- 3) okresy służby w wojskowych oddziałach ludowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii.

2. Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych określa rodzaje służby, które ze względu na szczególne właściwości lub warunki jej odbywania zalicza się do wysługi emerytalnej w wymiarze półtorakrotnym.

3. Minister Spraw Wewnętrznych określa sposób i tryb zaliczania do wysługi emerytalnej w wymiarze dwukrotnym lub półtorakrotnym okresów służby, o których mowa w ust. 1 i 2.

4. Przy ustalaniu wysługi emerytalnej stosuje się również odpowiednio zasady korzystniejszego zaliczania służby przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin.

Art. 11. 1. Emerytura wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat wysługi emerytalnej i wzrasta za każdy następny rok tej wysługi o 3% podstawy jej wymiaru aż do osiągnięcia 100% podstawy wymiaru za 35 lat wysługi.

2. Przy końcowym obliczeniu wysługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do sześciu miesięcy, a okres przekraczający sześć miesięcy przy wysłudze powyżej okresów służby określonych w art. 7 liczy się jako pełny rok.

Art. 12. 1. Emerytura funkcjonariusza zwolnionego ze służby z powodu skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności albo z powodu wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby — wynosi 50% kwoty obliczonej stosownie do art. 11.

2. Minister Spraw Wewnętrznych może w przypadkach uzasadnionych wiekiem funkcjonariusza lub innymi szczególnymi okolicznościami przyznać funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby z przyczyn określonych w ust. 1 emeryturę w wymiarze wyższym, nie przekraczającym jednak przewidzianego w art. 11.

Art. 13. 1. Emeryturę w wysokości określonej w art. 11 lub w art. 12 wypłaca się emerytowi, który spełnia jeden z następujących warunków:

- 1) ukończył 55 lat życia (kobieta — 50 lat),
- 2) posiada 30 lat wysługi emerytalnej,
- 3) jest inwalidą.

2. Jeżeli emeryt nie spełnia żadnego z warunków określonych w ust. 1, emeryturę wypłaca się w wysokości 50% kwoty obliczonej stosownie do art. 11 lub art. 12.

3. Ograniczenia przewidzianego w ust. 2 nie stosuje się, jeżeli emeryt:

- 1) jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę, mianowania, powołania lub z wyboru albo na podstawie umowy o pracę spółdzielczą w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego w danym zawodzie albo
- 2) pełni funkcje obywatelskie lub społeczne.

4. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określa w drodze rozporządzenia:

- 1) inne rodzaje prac niż wymienione w ust. 3 pkt 1, w razie wykonywania których nie stosuje się ograniczenia emerytury przewidzianego w ust. 2,
- 2) funkcje obywatelskie i społeczne, w razie pełnienia których nie stosuje się ograniczenia emerytury,
- 3) inne przypadki, w których nie stosuje się tego ograniczenia.

Art. 14. 1. Emerytowi osiągającemu zarobek z tytułu zatrudnienia albo dochód z innych źródeł, który łącznie z emeryturą przekracza podstawę jej wymiaru wraz z równoważnością świadczeń w naturze nie wchodzących do tej podstawy, zmniejsza się emeryturę, z zastrzeżeniem ust. 3 i 5, tak aby łącznie z osiągniętym zarobkiem lub dochodem nie przekraczała tej kwoty. Zmniejszenie to

nie może przekraczać 50% emerytury obliczonej stosownie do art. 11 lub 12.

2. Przez emeryturę, o której mowa w ust. 1, należy rozumieć emeryturę wraz z dodatkami, nie licząc dodatku rodzinnego i dodatku pielęgnacyjnego.

3. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określa:

- 1) rodzaje oraz wysokość zarobków i innych dochodów, które nie powodują zmniejszenia emerytury stosownie do ust. 1,
- 2) zasady i sposób zmniejszania emerytury w razie uzyskiwania przez emerytów zarobków lub innych dochodów.

4. Minister Spraw Wewnętrznych określa, które świadczenia w naturze i w jakiej wysokości uwzględnia się przy zmniejszaniu emerytury w myśl ust. 1.

5. Zmniejszenia emerytury określonej w ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy są inwalidami I grupy, a także inwalidami II grupy, jeżeli inwalidztwo to jest spowodowane uszkodzeniem wzroku.

Art. 15. 1. Emerytowi, który nie posiada emerytury w wysokości 100% podstawy wymiaru, a po zwolnieniu ze służby pracował zarobkowo w uśrednionym zakładzie pracy w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego w danym zawodzie, dolicza się na jego wniosek okres tego zatrudnienia do wysługi emerytalnej, jeżeli:

- 1) do wysługi tej zaliczono mu co najmniej 20 lat z tytułu służby w Milicji Obywatelskiej oraz
- 2) ukończył 55 lat życia (kobieta — 50 lat) albo stał się inwalidą.

2. Warunek określony w ust. 1 pkt 1 nie dotyczy emeryta, który został zwolniony ze służby w Milicji Obywatelskiej wskutek ustalenia przez komisję lekarską służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych niezdolności do tej służby.

3. Jeżeli emeryt pracował w niepełnym wymiarze czasu pracy, okresy tego zatrudnienia dolicza się do wysługi emerytalnej po odpowiednim przeliczeniu ich na okresy zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy.

4. Okresy, o których mowa w ust. 1 i 3, zalicza się do wysługi emerytalnej w wymiarze półtora roku zatrudnienia za jeden rok wysługi emerytalnej.

5. Ustalenie wysokości emerytury z uwzględnieniem okresu zatrudnienia, o którym mowa w ust. 1, następuje przy zastosowaniu zasad określonych w art. 11 i 12 po zaprzestaniu pracy.

6. W razie podjęcia przez emeryta ponownie pracy zarobkowej w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego w danym zawodzie, przysługuje mu emerytura w wysokości ustalonej przed doliczeniem okresu zatrudnienia, o którym mowa w ust. 1.

Rozdział 3

Milicyjna renta inwalidzka.

Art. 16. 1. Milicyjna renta inwalidzka przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który stał się

inwalidą z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu:

- 1) w czasie służby w Milicji Obywatelskiej albo
- 2) w ciągu 18 miesięcy po zwolnieniu ze służby, jeżeli inwalidztwo jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie służby, albo
- 3) w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli inwalidztwo jest następstwem wypadku pozostającego w związku ze służbą albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby.

2. Za pozostający w związku ze służbą uważa się taki wypadek, który określają przepisy o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, a okoliczności i przyczyny wypadku zostały stwierdzone w trybie w nich przewidzianym.

3. Minister Spraw Wewnętrznych ustala w porozumieniu z Ministrami Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Pracy, Płac i Spraw Socjalnych wykaz chorób, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

Art. 17. 1. Ustala się trzy grupy inwalidów:

- 1) I grupa — obejmująca funkcjonariuszy, którzy wskutek naruszenia sprawności organizmu są niezdolni do służby w Milicji Obywatelskiej i do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia oraz wymagają opieki innej osoby,
- 2) II grupa — obejmująca funkcjonariuszy, którzy wskutek naruszenia sprawności organizmu są niezdolni do służby w Milicji Obywatelskiej i do wykonywania jakiegokolwiek zatrudnienia, lecz nie wymagają opieki innej osoby,
- 3) III grupa — obejmująca funkcjonariuszy, którzy wskutek naruszenia sprawności organizmu zostali uznani za niezdolnych do służby w Milicji Obywatelskiej, ale są zdolni do wykonywania zatrudnienia przy wykorzystaniu częściowej zdolności do pracy oraz posiadanych kwalifikacji ogólnych i przygotowania zawodowego.

2. Do I lub II grupy inwalidów może być także zaliczony funkcjonariusz, który jest zdolny do wykonywania zatrudnienia, jednakże tylko w specjalnie stworzonych dla niego warunkach albo na specjalnym stanowisku pracy.

Art. 18. 1. W zależności od przyczyny powstania inwalidztwa pozostaje ono w związku lub nie pozostaje w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej.

2. Inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, gdy powstało wskutek:

- 1) zranienia, kontuzji lub innych obrażeń doznanych w czasie wykonywania obowiązków służbowych,
- 2) wypadku pozostającego w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych,
- 3) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego pobytu funkcjonariusza,
- 4) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby,
- 5) istotnego pogorszenia stanów chorobowych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby.

3. Minister Spraw Wewnętrznych ustala w porozumieniu z Ministrami Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Pracy, Płac i Spraw Socjalnych wykaz chorób określonych w ust. 2 pkt 4.

4. Inwalidztwo nie pozostaje w związku ze służbą, jeżeli:

- 1) powstało z innych przyczyn niż określone w ust. 2,
- 2) jest następstwem wypadku lub choroby, których wyłączną przyczyną było udowodnione przez jednostkę organizacyjną resortu spraw wewnętrznych umyślne lub rażąco niedbale działanie albo zaniechanie funkcjonariusza naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy, jeżeli jego przełożeni zapewnili warunki odpowiadające tym przepisom i sprawowali we właściwy sposób nadzór nad ich przestrzeganiem, a funkcjonariusz posiadał potrzebne umiejętności do wykonywania określonych czynności i był należycie przeszkolony w zakresie znajomości tych przepisów,
- 3) jest następstwem wypadku, którego wyłączną przyczyną było zachowanie się funkcjonariusza spowodowane nadużyciem alkoholu,
- 4) zranienie, kontuzja, obrażenia lub choroba zostały spowodowane przez funkcjonariusza rozmyślnie.

Art. 19. 1. O inwalidztwie funkcjonariuszy i związku inwalidztwa ze służbą w Milicji Obywatelskiej orzekają komisje lekarskie służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

2. Komisje lekarskie określone w ust. 1 przeprowadzają również badania kontrolne inwalidów w celu ustalenia:

- 1) czy inwalidztwo nadal istnieje,
- 2) czy nie zachodzi konieczność zaliczenia do innej grupy inwalidów.

3. Ministrowie Spraw Wewnętrznych oraz Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określają w drodze rozporządzenia zasady i tryb orzekania o inwalidztwie funkcjonariuszy oraz kierowania inwalidów na badania kontrolne i przeprowadzania tych badań.

Art. 20. Rentę inwalidzką z tytułu inwalidztwa nie pozostającego w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej przyznaje się emerytowi na jego wniosek zamiast emerytury, jeżeli stanie się on inwalidą w innym czasie lub z innych przyczyn niż określone w art. 16.

Art. 21. 1. Renta inwalidzka wynosi w procentach podstawy wymiaru:

- 1) dla inwalidów, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, zaliczonych do:
  - a) I lub II grupy inwalidów — 100%,
  - b) III grupy inwalidów — 65%.
- 2) dla inwalidów III grupy, których inwalidztwo powstało wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej lub choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami tej służby, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze w myśl przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 1973 r. — 75%.
- 3) dla inwalidów, których inwalidztwo nie pozostaje w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, zaliczonych do:

- a) I lub II grupy inwalidów — 75%,
- b) III grupy inwalidów — 55%.

2. Rentę inwalidzką określoną w ust. 1 pkt 1 lit. b), pkt 2 i 3 zwiększa się o 1% podstawy wymiaru za każdy rok wysługi emerytalnej z tytułu służby w Milicji Obywatelskiej — do 10 lat włącznie oraz o 0,5% za każdy następny rok tej wysługi.

Art. 22. 1. Renciście, który osiąga zarobek z tytułu zatrudnienia albo dochód z innych źródeł, zmniejsza się pobieraną rentę na zasadach określonych w art. 14 ust. 1—4.

2. Zmniejszenia renty ze względu na zarobki z tytułu zatrudnienia lub dochody z innych źródeł nie stosuje się do rencistów, którzy są inwalidami:

- a) I grupy albo
- b) II grupy, jeżeli inwalidztwo powstało wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej lub choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami tej służby, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze w myśl przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 1973 r., albo jest spowodowane uszkodzeniem wzroku.

Rozdział 4

Milicyjna renta rodzinna.

Art. 23. 1. Milicyjna renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny:

- 1) funkcjonariusza zmarłego:
  - a) w czasie służby albo
  - b) w ciągu 18 miesięcy po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie służby, albo
  - c) w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby,
- 2) zmarłego emeryta lub rencisty,
- 3) funkcjonariusza zaginionego w czasie pełnienia służby.

2. Przepis ust. 1 pkt 2 stosuje się również do członka rodziny funkcjonariusza zwolnionego ze służby, który w dniu śmierci spełniał warunki wymagane do przyznania emerytury lub renty inwalidzkiej, chociażby prawo jego do zaopatrzenia nie zostało jeszcze ustalone.

3. Rentę rodzinną dla rodziny funkcjonariusza zaginionego wymierza się w wysokości i na zasadach przewidzianych dla rodziny po funkcjonariuszu zmarłym.

Art. 24. 1. Członkami rodziny uprawnionymi do renty rodzinnej są: małżonek, dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodzice, jeżeli spełniają warunki wymagane do uzyskania tej renty.

2. Za dzieci uważa się:

- 1) dzieci własne,
- 2) dzieci przysposobione,
- 3) dzieci drugiego małżonka (pasierbów),
- 4) dzieci obce wzięte na utrzymanie i wychowanie.

3. Za rodziców uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające.

Art. 25. 1. Wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

- 1) wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa w wieku do 18 lat, a w razie uczęszczania do szkoły — w wieku do 20 lat, albo sprawuje pieczę nad dzieckiem zaliczonym do I lub II grupy inwalidów — uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym funkcjonariuszu (emerycie, renciście), albo
- 2) stała się inwalidką przed śmiercią funkcjonariusza (emeryta, rencisty) lub w ciągu 5 lat po jego śmierci albo po ustaniu prawa do renty rodzinnej z tytułu wychowywania dzieci, wnuków lub rodzeństwa, albo
- 3) ukończyła 50 lat życia przed śmiercią funkcjonariusza (emeryta, rencisty) lub w ciągu 5 lat po jego śmierci albo po ustaniu prawa do renty rodzinnej z tytułu wychowywania dzieci, wnuków lub rodzeństwa albo z tytułu inwalidztwa.

2. Wdowiec ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli spełnia warunki określone w ust. 1 pkt 1 lub 2 albo ukończył 65 lat życia przed śmiercią żony lub w czasie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.

3. Małżonek rozwiedziony albo w dniu śmierci funkcjonariusza (emeryta, rencisty) nie pozostający z nim we wspólności małżeńskiej ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli spełnia warunki określone w ust. 1 i 2 oraz jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza (emeryta, rencisty) miał prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

Art. 26. 1. Wdowa, która nie spełnia warunków określonych w art. 25 ust. 1, ma prawo do renty rodzinnej przez okres jednego roku od dnia śmierci męża, jeżeli nie ma niezbędnych środków utrzymania.

2. Okres, o którym mowa w ust. 1, przedłuża się na czas uczestniczenia wdowy w zorganizowanym szkoleniu mającym na celu uzyskanie kwalifikacji do wykonywania pracy zarobkowej, nie dłużej jednak niż do 5 lat od dnia śmierci męża.

Art. 27. 1. Dzieci własne, przysposobione i pasierbowie mają prawo do renty rodzinnej, jeżeli nie przekroczyły 18 lat życia, a w razie uczęszczania do szkoły — 25 lat, albo stały się inwalidami I lub II grupy przed ukończeniem 18 lat życia lub w czasie uczęszczania do szkoły przed ukończeniem 25 lat.

2. Dzieci obce, wnuki i rodzeństwo mają prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

- 1) spełniają warunki określone w ust. 1,
- 2) zostały wzięte na wychowanie i utrzymanie, w tym również w ramach rodziny zastępczej:
  - a) przed osiągnięciem pełnoletności oraz
  - b) co najmniej na jeden rok przed śmiercią funkcjonariusza (emeryta, rencisty), chyba że śmierć była następstwem wypadku,
- 3) nie mają prawa do renty po rodzicach, a gdy rodzice żyją, jeżeli:
  - a) nie mogą zapewnić im utrzymania albo

b) funkcjonariusz (emeryt, rencista) lub jego małżonek był ustanowiony przez sąd opiekunem tych dzieci, wnuków lub rodzeństwa.

3. Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Art. 28. Rodzice mają prawo do renty rodzinnej, jeżeli funkcjonariusz (emeryt, rencista) bezpośrednio przed śmiercią przyczynił się do ich utrzymania i spełniają warunki określone w art. 25 ust. 1 lub 2.

Art. 29. 1. Renta rodzinna wynosi w procentach podstawy wymiaru:

- 1) dla rodzin funkcjonariuszy, emerytów i rencistów, których śmierć pozostaje w związku ze służbą:
  - a) dla jednego członka rodziny — 60%,
  - b) dla dwóch członków rodziny — 75%,
  - c) dla trzech i więcej członków rodziny — 85%.
- 2) dla uprawnionego jednego członka rodziny, gdy śmierć funkcjonariusza, emeryta lub rencisty nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej lub choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami tej służby, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze w myśl przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 1973 r. — 70%.
- 3) dla rodzin funkcjonariuszy, emerytów i rencistów, których śmierć nie pozostaje w związku ze służbą:
  - a) dla jednego członka rodziny — 50%,
  - b) dla dwóch członków rodziny — 60%,
  - c) dla trzech i więcej członków rodziny — 70%.

2. Procentowy wymiar renty określony w ust. 1 pkt 1 stosuje się również w wypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 3, jeżeli funkcjonariusz (emeryt, rencista) posiadał co najmniej 25 lat służby w Milicji Obywatelskiej lub miał ustalone inwalidztwo pozostające w związku z tą służbą.

3. Rentę rodzinną zwiększa się o 1% podstawy wymiaru za każdy rok wystugi emerytalnej funkcjonariusza (emeryta, rencisty) z tytułu służby w Milicji Obywatelskiej do 10 lat włącznie oraz o 0,5% za każdy następny rok tej wystugi.

Art. 30. 1. Śmierć funkcjonariusza pozostaje w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, jeżeli funkcjonariusz zmarł z powodu okoliczności wymienionych w art. 8 ust. 2, a śmierć emeryta i rencisty, jeżeli nastąpiła wskutek choroby lub kalectwa spowodowanego tymi okolicznościami.

2. Związek śmierci funkcjonariusza, emeryta i rencisty ze służbą w Milicji Obywatelskiej ustala komisja lekarska służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

3. Ministrowie Spraw Wewnętrznych oraz Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określą w drodze rozporządzenia tryb ustalania związku śmierci funkcjonariuszy, emerytów i rencistów ze służbą w Milicji Obywatelskiej.

Art. 31. 1. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna.

2. W przypadkach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami renta rodzinna może być podzielona między członków rodziny uprawnionych do renty.

Art. 32. 1. Prawo do pobierania renty rodzinnej po funkcjonariuszu (emerycie, renciście), którego śmierć nie pozostaje w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, ulega zawieszeniu lub świadczenia ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin na czas osiągnięcia zarobku z tytułu zatrudnienia lub dochodów z innych źródeł.

2. Prawo do renty rodzinnej dla dzieci, wnuków i rodzeństwa ulega zawieszeniu na czas korzystania przez nie ze świadczeń z funduszy publicznych w formie i w rozmiarze określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

3. W razie zawieszenia prawa do renty tylko niektórym członkom rodziny, pozostałym ustala się i wypłaca rentę rodzinną w wysokości odpowiadającej ich liczbie.

Rozdział 5

Dodatki do emerytury i rent.

Art. 33. 1. Do emerytury lub renty inwalidzkiej przysługują dodatki:

- 1) rodzinny,
- 2) pielęgnacyjny,
- 3) z tytułu odznaczenia państwowego,
- 4) dla emerytów będących inwalidami.

2. Do renty rodzinnej przysługują dodatki wymienione w ust. 1 pkt 1—3, a także dodatek dla sierot zupełnych.

Art. 34. 1. Dodatek rodzinny przysługuje na zasadach i w wysokości określonych na podstawie przepisów o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej.

2. Jeżeli do renty rodzinnej uprawnione są sieroty zupełne, część renty przysługującą każdej z tych sierot zwiększa się o dodatek dla sierot zupełnych w wysokości 10% podstawy wymiaru tej renty, jednakże nie mniej niż 30% najniższej renty rodzinnej dla jednej osoby.

3. Dodatek dla sierot zupełnych podlega każdorazowo podwyższeniu odpowiednio w razie wzrostu podstawy wymiaru renty lub podwyższenia najniższej renty rodzinnej. Przepis art. 6 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 35. 1. Dodatek z tytułu odznaczenia państwowego przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, renty inwalidzkiej lub renty rodzinnej, odznaczonej orderem: Budowniczych Polski Ludowej, Odrodzenia Polski, Wirtuti Militari, Krzyża Grunwaldu, Sztandaru Pracy albo Krzyżem Walecznych, a także tytułem honorowym: „Zasłużony Górnik PRL”, „Zasłużony Nauczyciel PRL”, „Zasłużony Hutnik PRL”, „Zasłużony Kolejarz PRL”, „Zasłużony Stocznowiec PRL”, „Zasłużony Portowiec PRL”, „Zasłu-

żony Lekarz PRL, „Zasłużony dla Zdrowia Narodu”, „Lotnik Kosmonauta PRL”, „Zasłużony Pilot Wojskowy PRL”.

2. Dodatek z tytułu odznaczeń państwowych lub tytułów honorowych wynosi miesięcznie 20% podstawy wymiaru świadczenia, nie więcej jednak niż 3.000 zł.

3. Z tytułu odznaczenia orderami i tytułami honorowymi przysługuje tylko jeden dodatek.

4. W razie uprawnienia do powiększonego świadczenia przewidzianego w art. 37, dodatek z tytułu odznaczenia państwowego przysługuje tylko do jednego świadczenia, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

Art. 36. 1. Emerytom, którzy są inwalidami, przysługuje dodatek w wysokości 15% podstawy wymiaru emerytury, jeżeli stali się inwalidami w czasie lub z przyczyn określonych w art. 16 i nie osiągają zarobku z tytułu zatrudnienia lub dochodu z innych źródeł w wysokości przekraczającej najniższe wynagrodzenie pracowników uspołecznionych zakładów pracy za pełny miesięczny wymiar czasu pracy.

2. Wysokość emerytury wraz z dodatkiem, o którym mowa w ust. 1, nie może przekraczać 100% podstawy wymiaru.

Art. 37. 1. Renciście, którego inwalidztwo powstało wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej lub choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami tej służby, z tytułu których przysługują świadczenia odszkodowawcze w myśl przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 1973 r., uprawnionemu do emerytury wypłaca się w zależności od jego wyboru:

- 1) rentę inwalidzką powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty inwalidzkiej.

2. W razie zbiegu uprawnień do emerytury lub renty inwalidzkiej przewidzianych w niniejszej ustawie z prawem do emerytury lub renty przewidzianych w innych przepisach, z tytułu których przysługuje powiększenie emerytury lub renty — powiększenie to przysługuje tylko z tytułu jednej emerytury albo renty, a mianowicie wyższe lub wybrane przez zainteresowanego.

3. Renciście uprawnionemu do emerytury pobierającemu świadczenia, o których mowa w ust. 1, nie przysługuje dodatek do emerytury określony w art. 36.

Art. 38. 1. Dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została zaliczona do I grupy inwalidów albo ukończyła 75 lat życia.

2. Dodatek pielęgnacyjny wynosi miesięcznie kwotę odpowiadającą 30% najniższej emerytury.

3. W razie uprawnienia do pobierania zwiększonego świadczenia przewidzianego w art. 37, dodatek pielęgnacyjny przysługuje tylko do jednego świadczenia.

4. Dodatek pielęgnacyjny podlega każdorazowo podwyższeniu w razie podwyższenia najniższej emerytury. Przepis art. 6 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 6

Inne świadczenia pieniężne.

Art. 39. 1. Zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci:

- 1) emeryta, rencisty i osoby pobierającej rentę rodzinną,
- 2) członka rodziny osoby, o której mowa w pkt 1, wymienionego w art. 24 — jeżeli spełniał warunki określone w art. 25—28.

2. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również w razie śmierci osoby, która nie miała jeszcze ustalonego prawa do emerytury albo renty inwalidzkiej lub rodzinnej, lecz w chwili śmierci spełniała wszystkie warunki wymagane do uzyskania i wypłaty tych świadczeń.

Art. 40. 1. Zasiłek pogrzebowy przysługuje z uwzględnieniem art. 41 w wysokości:

- 1) trzykrotnej miesięcznej emerytury albo renty inwalidzkiej lub rodzinnej wraz z dodatkami, bez dodatku rodzinnego — w razie śmierci osoby pobierającej jedno z tych świadczeń,
- 2) dwukrotnej miesięcznej emerytury lub renty inwalidzkiej albo rodzinnej wraz z dodatkami, bez dodatku rodzinnego, nie mniej jednak niż 100% podstawy wymiaru emerytury lub renty — w razie śmierci członka rodziny, o którym mowa w art. 39 ust. 1 pkt 2.

2. W razie śmierci osoby, która nie miała ustalonego prawa do emerytury albo renty, zasiłek pogrzebowy wynosi trzykrotną kwotę miesięcznej emerytury lub renty, jaka przysługiwałaby jej wraz z dodatkami, bez dodatku rodzinnego.

3. W razie śmierci osoby pobierającej rentę rodzinną wypłacaną dla dwóch lub więcej osób, zasiłek pogrzebowy oblicza się od renty rodzinnej, jaka przysługiwałaby, gdyby do renty uprawniona była tylko jedna osoba.

4. Jeżeli emerytura (renta inwalidzka, renta rodzinna) podlega ograniczeniu lub zmniejszeniu, zasiłek pogrzebowy oblicza się od emerytury (renty inwalidzkiej, renty rodzinnej) w wysokości ustalonej przed zastosowaniem tego ograniczenia lub zmniejszenia.

5. Wysokość zasiłku pogrzebowego nie może być niższa od zasiłku pogrzebowego przewidzianego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 41. 1. Zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu.

2. W razie pokrycia kosztów pogrzebu przez małżonka, dzieci, wnuków, rodzeństwo, rodziców albo przez inną osobę, która prowadziła ze zmarłym wspólne gospodarstwo domowe, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości określonej w art. 40.

3. W razie pokrycia kosztów pogrzebu przez inne osoby niż określone w ust. 2, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości faktycznie poniesionych kosztów, najwyżej jednak w wysokości określonej w art. 40.

4. W razie zbiegu prawa do zasiłku pogrzebowego przewidzianego w niniejszej ustawie z prawem do takiego zasiłku z tytułu zatrudnienia, przysługuje zasiłek wyższy, a jeżeli uprawniony pobrał zasiłek niższy — odpowiednie wyrównanie.

5. Prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o przyznanie go w ciągu roku od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje.

Art. 42. W razie śmierci funkcjonariusza, emeryta lub rencisty, przysługuje małżonkowi oraz innym członkom jego rodziny pobierającym rentę rodzinną i w dniu jego śmierci wspólnie z nim zamieszkałym zwrot kosztów przejazdu i przewozu urządzenia domowego do dowolnie obranej miejscowości w kraju, na zasadach przewidzianych przy przeniesieniach służbowych funkcjonariuszy.

Rozdział 7

Inne świadczenia i uprawnienia.

Art. 43. 1. Osobom uprawnionym do zaopatrzenia emerytalnego i członkom ich rodzin przysługuje bezpłatna pomoc lecznicza w służbie zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych albo bezpłatne świadczenia lecznicze i położnicze oraz rehabilitacyjne zakładów społecznych służby zdrowia.

2. Bezpłatna pomoc lecznicza na zasadach przewidzianych dla funkcjonariuszy i członków ich rodzin przysługuje:

- 1) emerytom milicyjnym i członkom ich rodzin,
- 2) rencistom, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, i członkom ich rodzin,
- 3) uprawnionym do renty rodzinnej członkom rodzin funkcjonariuszy zmarłych, którzy spełniali warunki wymagane do uzyskania emerytury milicyjnej albo których śmierć pozostaje w związku ze służbą,
- 4) nieuprawnionym do renty rodzinnej wdowom po funkcjonariuszach, o których mowa w pkt 3, jeżeli wychowują dziecko zmarłego funkcjonariusza, które nie ukończyło 18 lat.

3. Członkowie rodzin emerytów i rencistów, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, zachowują uprawnienia do bezpłatnej pomocy leczniczej służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych również po śmierci emeryta lub rencisty, jeżeli są uprawnieni do renty rodzinnej albo spełniają warunki określone w ust. 2 pkt 4.

4. Prawo do bezpłatnych świadczeń leczniczych i położniczych oraz rehabilitacyjnych zakładów społecznych służby zdrowia oraz do zaopatrzenia w protezy, aparaty ortopedyczne, środki pomocnicze, leki i środki opatrunkowe przysługuje:

- 1) rencistom, których inwalidztwo nie pozostaje w związku ze służbą, i członkom ich rodzin,
- 2) uprawnionym do renty rodzinnej członkom rodzin zmarłych funkcjonariuszy, emerytów i rencistów, nie wymienionych w ust. 2.

5. Funkcjonariusz, który doznał uszkodzenia zdrowia w związku ze służbą, ma prawo do bezpłatnej pomocy leczniczej zakładów społecznych służby zdrowia oraz do zaopatrzenia w protezy, aparaty ortopedyczne i środki

pomocnicze dla leczenia następstw tego uszkodzenia, chociażby nie miał prawa do renty inwalidzkiej.

6. Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia przyznać prawo do bezpłatnej pomocy leczniczej służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych osobom wymienionym w ust. 4, a także nieuprawnionym do renty rodzinnej żonom zmarłych funkcjonariuszy oraz emerytów i rencistów — jeżeli wychowują dziecko zmarłego, które nie ukończyło lat 18.

7. Świadczenia, o których mowa w ust. 4 i 5, przysługują na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 44. 1. Funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który nabył prawo do emerytury milicyjnej lub renty z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą, przysługuje prawo do mieszkania służbowego, jednak w rozmiarze nie większym od przysługującego mu w dniu zwolnienia ze służby. Do mieszkań tych stosuje się przepisy odnoszące się do mieszkań służbowych funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej.

2. Prawo do mieszkania służbowego określone w ust. 1 przysługuje również członkom rodzin uprawnionym do renty rodzinnej po funkcjonariuszach, których śmierć pozostaje w związku ze służbą lub którzy w chwili śmierci spełniali warunki wymagane do uzyskania emerytury milicyjnej, oraz po zmarłych emerytach lub rencistach, których inwalidztwo pozostawało w związku ze służbą.

3. Prawo do mieszkania służbowego przysługuje osobom wymienionym w ust. 2 do czasu przydzielenia mieszkania zastępczego, nie krócej jednak niż na czas posiadania uprawnień do renty rodzinnej.

Art. 45. 1. Inwalidom, o których mowa w art. 16, z wyjątkiem uprawnionych do emerytury milicyjnej w wysokości 100% podstawy wymiaru lub do emerytury według przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, zapewnia się pracę odpowiadającą ich sprawności fizycznej i kwalifikacjom zawodowym.

2. Właściwy terenowy organ administracji państwowej na wniosek inwalidy kieruje go do pracy. Zakład pracy, do którego inwalida został skierowany, jest obowiązany zatrudnić go stosownie do sprawności fizycznej i kwalifikacji zawodowych.

3. Rozwiązanie z inwalidą umowy o pracę przez zakład pracy może nastąpić tylko po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego terenowego organu administracji państwowej:

- 1) bez wypowiedzenia — z przyczyn określonych w przepisach dotyczących rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia,
- 2) za wypowiedzeniem — tylko z ważnych przyczyn, a w szczególności gdy inwalida całkowicie lub w znacznym stopniu utracił zdolność do wykonywania powierzonej mu pracy lub dopuszcza się naruszenia dyscypliny pracy albo gdy następuje likwidacja zakładu pracy.

4. Zgoda właściwego terenowego organu administracji państwowej nie jest wymagana do rozwiązania umowy o pracę z pracownikiem na stanowisku kierow-

niczym, jeżeli umowę z nim zawarła instytucja nadrzędna nad zakładem pracy.

5. Zakład pracy może również rozwiązać umowę o pracę bez potrzeby uzyskania zgody właściwego terenowego organu administracji państwowej, jeżeli inwalida spełnia warunki do uzyskania emerytury milicyjnej w wysokości 100% podstawy wymiaru lub do emerytury według przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 46. 1. Inwalida może być na swój wniosek poddany specjalnemu leczeniu, przeszkoleniu lub usprawnieniu w ośrodku rehabilitacji w celu całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do pracy albo zapobieżenia pogorszeniu stanu zdrowia.

2. Inwalidom, którzy w ciągu 12 miesięcy od dnia zwolnienia ze służby zgłosili wniosek o poddanie ich leczeniu, przeszkoleniu lub usprawnieniu w ośrodku rehabilitacji i w ciągu 3 miesięcy od dnia zakończenia tego leczenia, przeszkolenia lub usprawnienia podjęli pracę, zalicza się okresy służby w Milicji Obywatelskiej oraz okres leczenia, przeszkolenia i usprawnienia do czasu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem.

Art. 47. Osobom uprawnionym do renty rodzinnej przysługuje pierwszeństwo w umieszczeniu dzieci w żłobkach, domach dziecka i przedszkolach.

Art. 48. Emerytom oraz rencistom, których inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą, zapewnia się pomoc w budownictwie mieszkaniowym ze środków własnych na zasadach przewidzianych dla funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej.

Art. 49. 1. Emerytom i rencistom przysługuje prawo do korzystania z 50% ulgi w opłatach za przejazdy koleją i autobusami Państwowej Komunikacji Samochodowej.

2. Prawo do 50% ulgi, o której mowa w ust. 1, przysługuje również małżonkom emerytów (rencistów) oraz uprawnionym do renty rodzinnej wdowom (wdowcom) pozostałym po zmarłych funkcjonariuszach (emerytach, rencistach).

Art. 50. 1. Osoby uprawnione do zaopatrzenia emerytalnego mogą być na swój wniosek umieszczone w domu emeryta (rencisty) lub w innym zakładzie pomocy społecznej.

2. Do osób umieszczonych w domu rencisty lub w innym zakładzie pomocy społecznej stosuje się przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

3. Do pokrywania kosztów utrzymania osób umieszczonych w domu emeryta (rencisty) lub w innym zakładzie pomocy społecznej albo w zamkniętym zakładzie społecznym służby zdrowia lub w zakładzie szkolenia inwalidów stosuje się przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 51. 1. Jeżeli funkcjonariusz, który nabył prawo do emerytury i do renty inwalidzkiej, pobiera rentę inwalidzką, przysługują mu również świadczenia niepieniężne i uprawnienia przysługujące funkcjonariuszom po-

bierającym emeryturę, a jeżeli pobiera emeryturę — świadczenia niepieniężne i uprawnienia przysługujące rencistom.

2. Świadczenia niepieniężne i uprawnienia przewidziane w ustawie przysługują również osobom pobierającym emeryturę lub rentę na podstawie innych przepisów, jeżeli ustalono im prawo do emerytury lub renty przewidzianej w niniejszej ustawie.

Rozdział 8

Ustalanie prawa do zaopatrzenia.

Art. 52. 1. Prawo do zaopatrzenia emerytalnego i wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ustala — w formie decyzji — organ emerytalny określony przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. Postępowanie w sprawie ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego wszczynają się z urzędu lub na wniosek zainteresowanego.

3. Od decyzji organu emerytalnego w sprawie świadczeń pieniężnych przysługuje zainteresowanemu odwołanie do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

Art. 53. Jeżeli wydanie decyzji ulega zwłoce z powodu niemożności ustalenia wysokości świadczeń pieniężnych lub innych okoliczności, przyznaje się osobie uprawnionej stosowne zaliczki.

Art. 54. 1. Jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń pieniężnych zostaną ujawnione nowe dowody lub okoliczności istniejące przed ustaleniem prawa do świadczeń, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, następuje ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości.

2. Jeżeli prawo do świadczeń lub ich wysokość zostały ustalone w wyroku okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, a zostały ujawnione nowe dowody lub okoliczności (ust. 1), organ emerytalny:

- 1) przyznaje świadczenia pieniężne lub podwyższa ich wysokość,
- 2) wstrzymuje wypłatę świadczeń w całości lub w części w razie stwierdzenia, że emeryt (rencista, osoba pobierająca rentę rodzinną) korzystał nieprawnie ze świadczeń na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów; organ emerytalny kieruje równocześnie sprawę do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, który ustalił prawo do świadczeń lub ich wysokość.

Art. 55. Prawo do świadczeń pieniężnych uzależnionych od inwalidztwa oraz ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu, jeżeli zainteresowany zostanie zaliczony do innej grupy inwalidów albo nastąpią zmiany co do związku inwalidztwa ze służbą.

Art. 56. 1. W celu ustalenia okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość oraz na wypłatę lub wstrzymanie wypłaty świadczeń pieniężnych organ emerytalny może:

- 1) wzywać i przesłuchiwać zainteresowanych, świadków i biegłych oraz zwracać się do sądów z wnioskiem o przesłuchanie tych osób,
- 2) żądać od osób zgłaszających wnioski o świadczenia przedkładania dowodów uzasadniających prawo do świadczeń,
- 3) żądać od osób uprawnionych do świadczeń przedkładania dowodów uzasadniających dalsze istnienie prawa do świadczeń oraz zawiadamiania o okolicznościach wymienionych w decyzji w sprawie przyznania zaopatrzenia, mających wpływ na prawo do świadczeń, ich wysokość lub na wstrzymanie wypłaty świadczeń,
- 4) kierować osoby wymienione w pkt 2 i 3 do komisji lekarskich,
- 5) badać z urzędu, czy warunki do świadczeń nadal istnieją.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, obowiązane są uczynić zadość żądaniom organu emerytalnego przez zgłoszenie się na wezwanie, złożenie zeznań, przedłożenie wymaganych dowodów lub poddanie się badaniom lekarskim.

Art. 57. 1. Prawo do świadczeń wygasa:

- 1) gdy odpadnie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania świadczeń,
- 2) jeżeli osoba pobierająca świadczenia uzależnione od inwalidztwa, mimo wezwania organu emerytalnego, nie poddała się badaniu lekarskiemu bez uzasadnionych przyczyn,
- 3) w razie śmierci osoby uprawnionej.

2. Prawo emeryta lub rencisty do zaopatrzenia emerytalnego wygasa w razie ponownego przyjęcia do służby w Milicji Obywatelskiej albo przyjęcia do służby w Służbie Więziennej lub powołania do zawodowej służby wojskowej. Po zwolnieniu z tej służby prawo do zaopatrzenia powstaje ponownie.

3. W razie wygaśnięcia prawa do renty inwalidzkiej albo renty rodzinnej z powodu braku inwalidztwa, prawo do tej renty powstaje ponownie, jeżeli ponowne inwalidztwo powstało wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w związku z chorobą lub kalectwem, które uzasadniały poprzednio prawo do renty.

4. Prawo do renty rodzinnej po funkcjonariuszu zaginionym wygasa z upływem terminu, w którym najwcześniej mogło nastąpić uznanie funkcjonariusza za zmarłego.

Art. 58. Prawa do świadczeń z tytułu zaopatrzenia emerytalnego nie nabywa, a nabyte traci osoba, która wywołała przestępstwem umyślnym okoliczności uzasadniające powstanie prawa do świadczeń.

Art. 59. Organy administracji państwowej i zakłady pracy są obowiązane udzielać organom emerytalnym resortu spraw wewnętrznych pomocy i informacji w sprawach świadczeń przewidzianych w ustawie oraz wydawać bezpłatnie na ich żądanie lub na wniosek osób zainteresowanych wszelkie dowody potrzebne do ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości.

Art. 60. W sprawach świadczeń przewidzianych w ustawie osoby zainteresowane i organy emerytalne są zwolnione od wszelkich opłat.

Art. 61. Minister Spraw Wewnętrznych określa w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Pracy, Plac i Spraw Socjalnych przypadki, w których postępowanie w sprawie ustalania prawa do świadczeń wszczy-
na się z urzędu, tryb postępowania, właściwość organów emerytalnych oraz środki dowodowe służące do ustalania
prawa do świadczeń.

Rozdział 9

Wypłata świadczeń.

Art. 62. 1. Emeryturę, rentę i dodatki wypłaca się:

- 1) za okres od dnia powstania prawa do zaopatrzenia emerytalnego, jeżeli jest ono ustalone z urzędu,
- 2) za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe, poprzedzające miesiąc, w którym złożono wniosek, jeżeli prawo do zaopatrzenia emerytalnego ustalone jest na wniosek zainteresowanego.

2. Emerytury lub renty oraz dodatków nie wypłaca się za okres, za który funkcjonariusz otrzymuje uposażenie z tytułu pełnienia służby w Milicji Obywatelskiej oraz świadczenie pieniężne przysługujące po zwolnieniu ze służby, określone w przepisach o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, chyba że emerytura lub renta byłaby korzystniejsza; w tym wypadku organ emerytalny ma prawo potrącić z należnej emerytury lub renty oraz dodatków kwoty wypłacone z tytułu świadczenia pieniężnego przysługującego po zwolnieniu ze służby.

3. Emerytury, renty i dodatki wypłaca się z góry w okresach miesięcznych.

4. Zasiłek pogrzebowy i zwrot kosztów przeniesienia wypłaca się niezwłocznie po ich przyznaniu.

5. Jeżeli warunkiem przyznania świadczenia jest przedłożenie przez osobę zainteresowaną dowodu uzasadniającego prawo do tego świadczenia, wypłaca się je za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe, poprzedzające miesiąc, w którym przedłożono ten dowód organowi emerytalnemu.

Art. 63. Świadczenia pieniężne przewidziane w ustawie wypłaca właściwy do spraw rent organ Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie decyzji wydanej przez organ emerytalny, o którym mowa w art. 52 ust. 1.

Art. 64. 1. W razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się od dnia, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub ich podwyższenia, jednakże za okres nie dłuższy:

- 1) niż 3 miesiące kalendarzowe, poprzedzające miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy lub wydano decyzję z urzędu;
- 2) niż 3 lata, licząc od miesiąca, w którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa przyznania lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu emerytalnego lub organu odwoławczego.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się również w razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości wskutek wznowienia postępowania przed organami odwoławczymi albo wskutek rewizji nadzwyczajnej,

z tym że okres 3 miesiące lub 3 lat liczy się od miesiąca, w którym wniesiono wniosek o wznowienie postępowania lub o złożenie rewizji nadzwyczajnej.

Art. 65. 1. Wypłatę emerytury, renty lub dodatków wstrzymuje się, jeżeli:

- 1) prawo do tych świadczeń ustało lub wygasło albo okaże się, że nie istniało,
- 2) zajdą okoliczności powodujące zawieszenie prawa do tych świadczeń,
- 3) osoba pobierająca świadczenia albo jej opiekun lub kurator, mimo pouczenia lub żądania organu emerytalnego, nie przedłoży dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczeń.

2. Właściwy do spraw rent organ Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wstrzymuje wypłatę świadczeń, jeżeli nie mogą być one doręczone z przyczyn od niego niezależnych.

Art. 66. 1. Wstrzymanie wypłaty świadczeń pieniężnych następuje:

- 1) od najbliższego terminu płatności, przypadającego po upływie miesiąca od dnia wydania przez organ emerytalny decyzji o wygaśnięciu prawa do zaopatrzenia z powodu ustania inwalidztwa,
- 2) od terminu płatności, w którym świadczenie nie zostało doręczone z przyczyn niezależnych od organu wypłacającego,
- 3) od najbliższego terminu płatności przypadającego po dniu wydania decyzji przez organ emerytalny — w innych przypadkach niż określone w pkt 1 i 2.

2. Jeżeli powstaną okoliczności uzasadniające obniżenie wysokości świadczeń, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1 pkt 1 lub 3.

3. Wypłatę świadczeń wznowia się od dnia ustania przyczyn, które spowodowały wstrzymanie wypłaty, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe, poprzedzające miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty.

4. Jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło wskutek błędu organu emerytalnego, wypłatę wznowia się za czas od dnia wstrzymania, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata wstecz licząc od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu o wznowieniu wypłaty.

Art. 67. W razie zbiegu prawa do emerytury i renty przewidzianych w niniejszej ustawie albo prawa do tej emerytury lub renty z prawem do emerytury lub renty przewidzianej w innych przepisach, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, wypłaca się jedno z tych świadczeń, a mianowicie świadczenie wyższe lub wybrane przez zainteresowanego, z uwzględnieniem przepisu art. 37.

Art. 68. 1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia pieniężne, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi i dzieciom, a w razie ich braku — kolejno: wnukom, rodzicom, dziadkom i rodzeństwu. Osoby te mają prawo do dalszego prowadzenia nie ukończonego postępowania w celu ustalenia prawa do świadczeń. Przepisy art. 31 stosuje się odpowiednio.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, wypłaca się na wniosek:

- 1) małżonka lub dzieci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia, zamieszkałych z nią w dniu jej śmierci,
- 2) małżonka lub dzieci nie spełniających warunku określonego w pkt 1 albo innych członków rodziny (ust. 1), jeżeli pozostawali na utrzymaniu osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia, lub jeżeli osoba ta pozostawała na ich utrzymaniu.

3. Prawo do świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasa w razie niewystąpienia o nie w ciągu roku od dnia śmierci osoby, której świadczenia te przysługiwały.

Art. 69. 1. Osoby, które pobierały świadczenia pieniężne mimo istnienia okoliczności powodujących wygaśnięcie prawa do świadczeń lub zawieszenie prawa do ich pobierania, są obowiązane do zwrotu pobranych kwot, jeżeli były pouczone przez organ emerytalny o okolicznościach, które powodują wygaśnięcie lub zawieszenie prawa do świadczeń.

2. Osoba, która korzystała nieprawnie ze świadczeń na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów, obowiązana jest do zwrotu nieprawnie pobranych kwot.

3. Nie można żądać zwrotu nieprawnie pobranych kwot za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, zawiadomiła zgodnie z pouczeniem o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, a mimo to świadczenia były jej nadal omyłkowo wypłacane, a w pozostałych wypadkach za okres dłuższy niż 3 lata.

4. Organ emerytalny może odstąpić od żądania zwrotu nieprawnie pobranych kwot w całości lub części, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Art. 70. Organ emerytalny może dokonywać potrąceń ze świadczeń pieniężnych określonych w niniejszej ustawie na zasadach i w wysokości określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 71. Świadczenia pieniężne podlegają egzekucji na zasadach i w wysokości określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 72. Minister Spraw Wewnętrznych określa w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych tryb wypłaty świadczeń, zasady wstrzymania i wznawiania wypłaty świadczeń oraz zasady podziału renty rodzinnej między uprawnionych członków rodziny.

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 73. 1. Prawo do zaopatrzenia na podstawie niniejszej ustawy nie przysługuje w razie zwolnienia funkcjonariusza ze służby z powodu skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych.

2. Prawo do zaopatrzenia na podstawie niniejszej ustawy nie przysługuje również funkcjonariuszowi skaza-

nemu prawomocnym wyrokiem sądu po zwolnieniu ze służby w Milicji Obywatelskiej na karę dodatkową pozbawienia praw publicznych.

Art. 74. 1. Funkcjonariuszom, którzy nie nabywają prawa do zaopatrzenia na podstawie niniejszej ustawy, oraz pozostałym po nich członkom rodzin przysługuje prawo do zaopatrzenia przewidzianego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin lub w innych przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym — jeżeli spełniają warunki przewidziane w tych przepisach.

2. Prawo do zaopatrzenia osób wymienionych w ust. 1 ustala i świadczenia pieniężne z tytułu tego zaopatrzenia wypłaca właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 75. 1. Funkcjonariuszom oraz członkom rodzin pozostałym po funkcjonariuszach zmarłych, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie spełniają warunków do nabycia prawa do zaopatrzenia przewidzianego w ustawie, Minister Spraw Wewnętrznych może przyznać wyjątkowo to zaopatrzenie oraz określić wysokość emerytury lub renty.

2. Wysokość świadczeń pieniężnych przyznanych na podstawie ust. 1 nie może przekraczać wysokości, w jakiej przysługiwałyby, gdyby osoby, którym je przyznano, spełniały warunki przewidziane w ustawie.

3. Przyznanie zaopatrzenia w trybie określonym w ust. 1 nie stwarza prawa do uprawnień przewidzianych w art. 44.

4. Członkom rodzin pozostałym po osobach zmarłych, którym przyznano emeryturę milicyjną lub milicyjną rentę inwalidzką na podstawie ust. 1, przyznaje się milicyjną rentę rodzinną, jeżeli spełniają warunki określone w ustawie.

Art. 76. Do zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i ich rodzin stosuje się odpowiednio przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin dotyczące:

- 1) wypłaty emerytur i rent oraz zawieszenia prawa do tych świadczeń w czasie pobytu za granicą osoby do nich uprawnionej,
- 2) określenia wypadków, w jakich uważa się za spełniony warunek pozostawania na utrzymaniu lub przyczyniania się do utrzymania, wymagany do uzyskania niektórych świadczeń przewidzianych w ustawie,
- 3) zmniejszania i wypłacania świadczeń osobom pozbawionym wolności,
- 4) wypłaty świadczeń osobom uprawnionym do rent z instytucji zagranicznych.

Art. 77. 1. Świadczenia określone w ustawie przysługują również:

- 1) członkom Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej, którzy wskutek wypadku w związku ze służbą w Ochotniczej Rezerwie Milicji Obywatelskiej zostali zaliczeni do jednej z grup inwalidów, jeżeli wypadek nastąpił po dniu 30 czerwca 1954 r.,
- 2) rodzinom członków Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej zmarłych po dniu 30 czerwca 1954 r. w związku przyczynowym ze służbą w Ochotniczej Re-

zerwie Milicji Obywatelskiej oraz inwalidów wymienionych w pkt 1.

2. Podstawę wymiaru świadczeń dla osób wymienionych w ust. 1 stanowi:

- 1) dla nie zatrudnionych — minimalne uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami oraz równowartością świadczeń w naturze — o charakterze stałym — przysługujące szeregowcowi Milicji Obywatelskiej,
- 2) dla zatrudnionych — przeciętny miesięczny zarobek obliczony według zasad określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, nie mniej jednak niż uposażenie określone w pkt 1.

Art. 78. 1. Za podstawę wymiaru emerytur i rent przyznanych funkcjonariuszom zwolnionym ze służby w Milicji Obywatelskiej przed dniem 1 grudnia 1980 r. oraz członkom rodzin pozostałym po funkcjonariuszach zmarłych przed tym dniem i po zmarłych emerytach i rencistach, którzy zostali zwolnieni ze służby w Milicji Obywatelskiej przed tym dniem — przyjmuje się uposażenie zasadnicze, z uwzględnieniem wzrostu uposażenia z tytułu osiągniętej wysługi lat, dodatki i równowartość świadczeń w naturze — o charakterze stałym — z zastosowaniem stawek obowiązujących od dnia 1 lutego 1982 r.

2. Podstawę wymiaru emerytur i rent, o których mowa w ust. 1, zwiększa się o kwotę rekompensat z tytułu podwyżek cen, które emeryt (rencista) pobierał za miesiąc grudzień 1982 r.; podstawę wymiaru renty rodzinnej zwiększa się o kwotę rekompensaty przysługującej jednej osobie.

3. Podwyżkę świadczeń emerytalno-rentowych, wynikającą z różnicy między wysokością świadczeń ustalonych według przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 1983 r. od podstawy wymiaru ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 a wysokością świadczeń należnych w dniu 31 grudnia 1982 r. realizuje się według następujących zasad:

- 1) kwotę podwyżki wypłaca się w trzech ratach w następujących terminach:
  - a) od dnia 1 stycznia 1983 r. — w wysokości kwot rekompensat, o których mowa w ust. 2, oraz jednej trzeciej kwoty pozostałej części podwyżki,
  - b) od dnia 1 stycznia 1984 r. — w wysokości jednej drugiej pozostałej części podwyżki,
  - c) od dnia 1 stycznia 1985 r. — w wysokości pozostałej części podwyżki,
- 2) pierwsza rata podwyżki nie może być niższa niż kwota rekompensat, o których mowa w ust. 2,
- 3) część podwyżki nie przekraczającą 100 zł wypłaca się łącznie z poprzednią,
- 4) podwyżkę realizuje się w całości od dnia 1 stycznia 1983 r. dla osób, które:
  - a) są inwalidami I grupy,
  - b) ukończyły lub ukończą do dnia 31 grudnia 1983 r. — 70 lat życia,
- 5) osobom, które:
  - a) zostaną zaliczone do I grupy inwalidów w okresie od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1984 r. — całą pozostałą część podwyżki wypłaca się od miesiąca, w którym nastąpiło zaliczenie do I grupy inwalidów,

b) ukończą 70 lat życia w okresie od dnia 1 stycznia 1984 r. do dnia 31 grudnia 1984 r. — całą pozostałą część podwyżki wypłaca się od dnia 1 stycznia 1984 r.

4. Podwyżkę dodatków pielęgnacyjnych oraz dodatków dla sierot zupełnych realizuje się w całości od dnia 1 stycznia 1983 r.

Art. 79. 1. Za podstawę wymiaru emerytur i rent przyznanych funkcjonariuszom zwolnionym ze służby w Milicji Obywatelskiej w okresie od dnia 1 grudnia 1980 r. do dnia 31 stycznia 1982 r. oraz członkom rodzin pozostałym po funkcjonariuszach zmarłych w tym okresie i po zmarłych emerytach i rencistach, którzy zostali zwolnieni ze służby w Milicji Obywatelskiej w tym okresie — przyjmuje się:

- 1) uposażenie zasadnicze, z uwzględnieniem wzrostu uposażenia z tytułu osiągniętej wysługi lat — w wysokości przyjętej w podstawie wymiaru; wysokość tego uposażenia nie może być niższa niż uposażenie zasadnicze ustalone dla funkcjonariuszy zwolnionych ze służby przed dniem 1 grudnia 1980 r.,
- 2) dodatki do uposażenia w wysokości przyjętej w podstawie wymiaru, z uwzględnieniem stawek dodatku za stopień milicyjny — w wysokości obowiązującej w dniu 1 lutego 1982 r.; wysokość tych dodatków nie może być niższa od stawek przyjętych dla funkcjonariuszy zwolnionych ze służby przed dniem 1 grudnia 1980 r.,
- 3) równowartość świadczeń w naturze — w wysokości obowiązującej w dniu 1 lutego 1982 r.

2. Art. 78 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Podwyżkę świadczeń emerytalno-rentowych wynikającą z różnicy między wysokością świadczeń ustalonych według przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 1983 r. od podstawy wymiaru ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 a wysokością świadczeń należnych w dniu 31 grudnia 1982 r. wypłaca się w dwóch ratach:

- 1) od dnia 1 stycznia 1983 r. — w wysokości kwoty rekompensat, o których mowa w art. 78 ust. 2,
- 2) od dnia 1 stycznia 1984 r. — w wysokości pozostałej części podwyżki.

4. Przepisy art. 78 ust. 3 pkt 2—5 oraz ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 80. 1. Podstawę wymiaru emerytur i rent przyznanych funkcjonariuszom zwolnionym ze służby w Milicji Obywatelskiej w okresie od dnia 1 lutego 1982 r. do dnia 31 grudnia 1982 r. oraz członkom rodzin pozostałym po funkcjonariuszach zmarłych w tym okresie i po zmarłych emerytach i rencistach, którzy zostali zwolnieni ze służby w Milicji Obywatelskiej w tym okresie, zwiększa się o kwotę rekompensat z tytułu podwyżek cen, które emeryt (rencista) pobierał w miesiącu grudniu 1982 r.; podstawę wymiaru renty rodzinnej zwiększa się o kwotę rekompensaty przysługującej jednej osobie.

2. Jeżeli kwota świadczenia ustalona od podstawy wymiaru określonej w ust. 1 byłaby bez uwzględnienia dodatku rodzinnego i dodatku pielęgnacyjnego niższa od kwoty przysługującej bez uwzględnienia tych dodatków w dniu 31 grudnia 1982 r., świadczenie wypłaca się nadal w dotychczasowej wysokości.